

Изучение влияния температуры и кислотности среды при воспитании личинок лубоедов на искусственных питательных средах позволило установить, что оптимальные условия для их развития создаются при температуре 25-29°C и кислотности среды pH=7.0.

Располагая необходимыми веществами для приготовления питательных сред и поддерживая оптимальные условия влажности, температуры и кислотности среды (в комплексе), представляется возможным воспитывать в лаборатории личинок сосновых лубоедов и некоторых других видов ксилофагов как пищевой материал для последующего выкармливания полезных видов энтомофагов-ксилобионтов.

ЛИТЕРАТУРА

1. Эдельман Н.М. Массовое разведение насекомых-фитофагов//Энтомология. -М., 1972-Т.1.
2. Успенская Н.В., Хлистовский Е.Д. Универсальная полусинтетическая среда для разведения насекомых-фитофагов//Полезные и вредные беспозвоночные Узбекистана. -Ташкент, 1967.

УДК 630 624.9:612.014.482

П.У.Шалима, асистэнт

ДРАЎІНА ВЫСЕЧАК ДОГЛЯДУ ў ЛЯСАХ ПЕРШАЙ ЗОНЫ РАДЫАЦЫЙНАЙ НЕБЯСПЕЧНАСЦІ І ШЛЯХІ ЯЕ ВЫКАРЫСТАННЯ

This article about direction transforms woods with nuclear included in condition of Belarus.

Пасля аварыі на Чарнобыльскай АЭС сітуацыя па нарыхтоўцы і спажыванні драўніны ў раёнах, якія падвергліся радыёактыўнаму забруджванню, істотна ўскладнілася. Лясная гаспадарка Беларусі панесла значныя страты ад скарачэння памераў лесасечнага фонду. Згодна з данымі ІЭБ АН Беларусі і іншых навукова-даследчых устаноў, удзельная вага γ -актыўнага ізатопа цэзію-137 у агульнай суме радыёнуклідаў у 1993 г. складала 85% і мае тэндэнцыі да росту. У сувязі з гэтым большасць замераў і разлікаў ажыццяўляюцца адносна ізатопа цэзію-137. Па стане на лістапад 1993 г. абследавана тэрыторыя 56 лягасаў агульнай плошчай 4748,7 тыс.га. У выніку выяўлена 1780,1 тыс.га радыёактыўна забруджаных земляў, у т.л. па I зоне радыяцыйнай небяспекі - 1560,2 тыс.га (шчыльнасць забруджвання да

555 кБк/м², ці да 15 Ки/км²), па II зоне - 190,8 тыс.га (555 - 1480 кБк/м², ці 15 - 40 Ки/км²), па III зоне - 29,1 тыс.га (звыш 1480 кБк/м², ці 40 Ки/км²).

Лесанарыхтоўкі ў лясах, аднесеныя да II і III зонаў радыяцыйнай небяспекі, не вядуцца. Што тычыцца I зоны, то на плошчы ў 1560,2 тыс.га штогод нарыхтоўваецца каля 686 тыс.м³ дзелавой хваёвай драўніны, з якой вырабляецца практычна ўвесь спектр тавараў народнага спажывання. Большасць з іх перастаюць задавальняць патрабаванням СНіПаў па радыёлагічных паказчыках. Акрамя таго, яны самі становяцца другаснымі крыніцамі радыяцыі. У сувязі з гэтым паўстала пытанне аб спыненні міграцыі радыёнуклідаў на чыстыя тэрыторыі краіны ў выглядзе тавараў як вытворчага прызначэння, так і народнага спажывання. Улічваючы тое, што аб'ёмы лесанарыхтовак у лясах і зоны радыяцыйнай небяспекі на цяперашнім этапе змяніць практычна немагчыма, мы імкнуліся вызначыць такія напрамкі ўжывання гэтай драўніны, каб максімальна знізіць адмоўны ўплыў радыяцыі як на момант спажывання, так і надалей.

Экалагічны бок гэтага пытання, безумоўна, з'яўляецца прыярытэтным. Таму і ўсе эканамічныя мэты разглядаліся праз прызму экалагічнай бяспекі.

Зыходзячы з гэтага, а таксама ўмоў вытворчасці і спажывання пэўных відаў драўніннай прадукцыі, уяўляецца магчымым і, на наш погляд, найбольш мэтазгодным рэкамендаваць вытворчасць з такой драўніны руднічнай стойкі з яе папярэднім грубым акорваннем.

Падставамі для такога выбару з'яўляюцца "Часовыя рэкамендацыі па вядзенні лясной гаспадаркі ва ўмовах радыёактыўнага забруджвання", "Часовая інструкцыя па абследаванні лясных насаджэнняў, забруджаных радыёнуклідамі" і шэраг важкіх фактаў. Так, тэхналогія спажывання руднічнай стойкі практычна выключае магчымасць утварэння драўніннага пылу і пераходу яго ў паветраную завісь, што практычна выключае магчымасць унутранага апраменьвання працоўных пры выкарыстанні дадзенай прадукцыі. Правільнасць выбару віду прадукцыі пацвярджаецца і разлікамі, якія вызначаюць магчымыя дозы знешняга апраменьвання. У прыватнасці, увабраная доза радыяцыі павялічваецца ўсяго на 3,5 мкГр/год (0,35 мрад/год), ці 2,3 мкЗв/год (0,23 мбэр/год) у параўнанні са звычайнымі ўмовамі. Гэта значыць, што асобы катэгорыі Б (шахцёры і персанал шахты ў т.л.) могуць атрымаць дадаткова не больш за 2,3

мкЗв/год, ці 0,046% ад памежна дапушчальнага узроўню эквівалентнай дозы апраменьвання (5 мЗв/год), што параўнальна з ваганнямі натуральнага радыяцыйнага фону. Экалагічная чысціня спажывання руднічнай стойкі і спыненне далейшай міграцыі радыёнуклідаў забяспечваецца тым, што пасля поўнага вычарпання шахты ажыццяўляецца надзейнае пахаванне вышэйзгаданай драўніны (рудстойка з шахты не выдаляецца).

Як ужо адзначалася, у лясх I зоны радыяцыйнай небяспечнасці штогод нарыхтоўваецца каля 686 тыс.м³ дзелавой хваёвай драўніны. Пры гэтым рудстойка з яе лясгасамі не вырабляец а. Між тым, згодна з табліцамі таварнасці дрэвастояў (па М.П.Анучыну), выхад руднічнай стойкі для хваёвых дрэвастояў з сярэднім дыяметрам 12-24 см складае 56-13% да запаса дзелавой драўніны. Гэта значыць, што існуе рэальная магчымасць вытворчасці штогод не меней за 239 тыс.м³ руднічнай стойкі. Вопыт вытворчасці гэтай прадукцыі прадпрыемствамі канцэрна "Белляспрам" сведчыць аб наяўнасці высокага попыту на яе, асабліва з боку горназдабываючай прамысловасці Украіны. А існуючыя цэны дазволілі трымаць рэнтабельнасць вытворчасці рудстойкі на ўзроўні не ніжэй за 70%. Лясгасы ж Беларусі знаходзяцца ў больш спрыяльных умовах адносна ўключэння ў сабекошт прадукцыі цэны драўніны ад высечак догляду. У прыватнасці, сабекошт 1 м³ руднічнай стойкі ў цэнах на 13 студзеня 1994 года для лясгасаў складаў каля 15,0 тыс.р, а адпуская цэна - да 75,2 тыс.р.

Такім чынам, эканамічны бок дадзенага пытання таксама заслугуе ўвагі. У выніку рэалізацыі нашай прапановы лясгасы Беларусі на плошчах I зоны радыяцыйнай небяспекі змогуць штогод вырабляць да 225 тыс.м³ руднічнай стойкі агульным коштам да 16910,0 млн.р у цэнах на 13 студзеня 1994 г. і атрымаць пры гэтым да 60,0 тыс.р прыбытку з кожнага кубаметра рэалізаванай прадукцыі.

УДК 630*232.32

Н.И.Якимов, асс.;

Л.Ф.Поплавская, асс.

ВЫРАЩИВАНИЕ ПОСАДОЧНОГО МАТЕРИАЛА В ЛЕСНЫХ ПИТОМНИКАХ РЕСПУБЛИКИ

There are the investigations of state growing seedlings in forest nurseries of Belarus. Described the agrotechnic and technology cultivate of plating material.